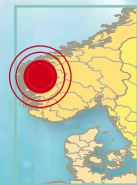

Noorwegen met de camper (1)

Pionierend over Noor(se)wegen

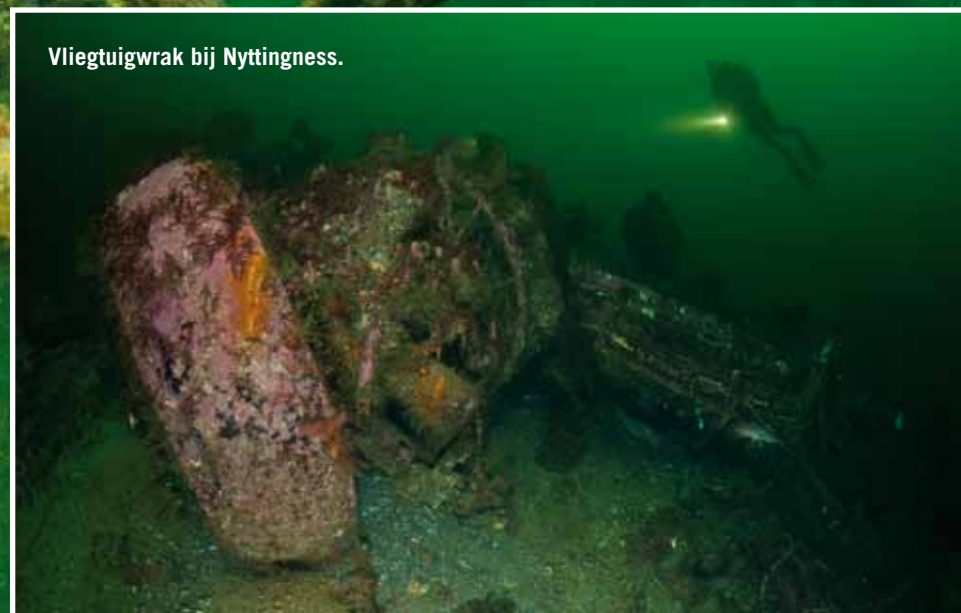
Noorwegens grootste gletsjer: de Jostedalsbreen.

Restanten van knechtenhuisje het verdrinken dorp Lygnstølvatnet.

Vliegtuigwrak bij Nytingness.

Noorwegen staat bekend om zijn vele uitgestrekte fjorden. Langs de ontelbare kilometers kustlijn moet het nodige aan onderwaterwereld te bewonderen zijn. DuikMagazine hobbelde met een Volkswagenbus over de Noorse wegen om een indrukwekkende reis te maken langs de Noorse kust. Een reis die ons brengt van het uiterste westpunt tot ruim voorbij de poolcirkel. Een reis die bol staat van de 'ohh' en 'ahh'-momenten. Wat een prachtig divers land Noorwegen is, zullen we in drie episodes laten zien.

Tekst: Arine Maat | Fotografie: Udo van Dongen > www.udovandongen.com

Overhang met zakpijpen
bij eiland Alvora.

De gletsjer Jostedalsbreen *creëert* zo'n sprookjesachtig landschap, waarvan we dachten dat het alleen in een folder *van* *Noorwegen* voorkomt

Noorwegen is groot, heel groot. We zullen voor deze reis behoorlijk wat afstanden gaan afleggen in onze kleine camper. Om ons niet te verslikken in de vele autokilometers tijdens onze primitieve kampeerduikreis, slaan we Denemarken over en beginnen we met een heuse cruise die ons van Kiel in Duitsland in twintig uur naar Oslo in Noorwegen brengt. Het blijkt een heer-

lijk rustpunt te zijn na alle verkeersstress van wegopbrekingen en verkeersongevallen in Duitsland. Aan alle kanten straalt de luxe van het cruiseschip af: volop vermaak in de winkelstraat met barretjes, een zwemparadijs, sauna, nachtclub en panoramabar. En dan hebben we het nog niet over de luxe hutten met patrijspooten van een meter doorsnede, zodat je liggend op

Koffieboontje (*Trivia arctica*), een zeldzaamheid in Nederland, algemeen voorkomend in Noorwegen, mits je goed zoekt.

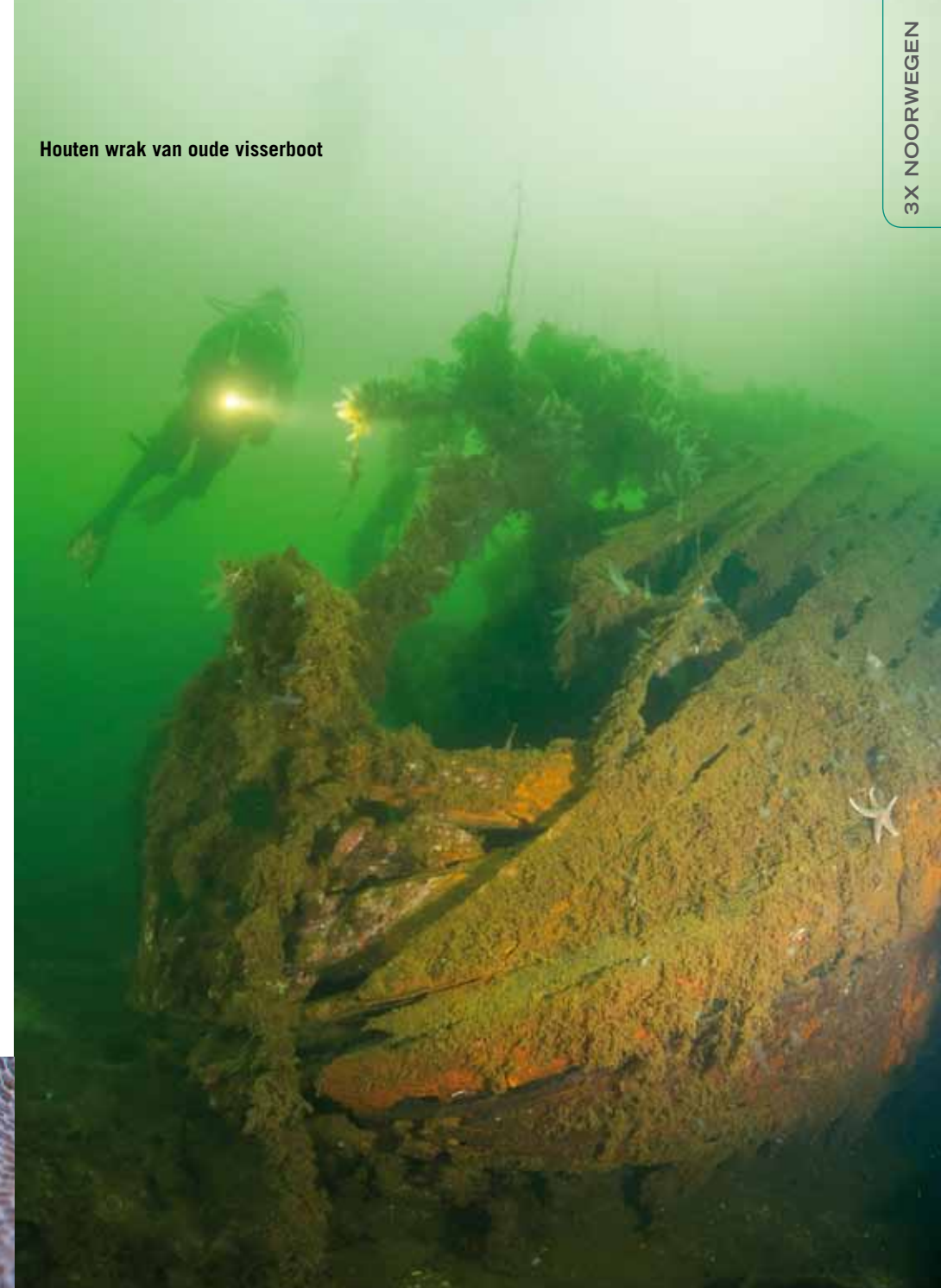

bed kunt genieten van een schitterend uitzicht over het Kattengat. Eigenlijk is het zonde om te gaan slapen, maar morgen moeten we fit zijn, dus bedtijd.

Reusachtige ijsklomp

De volgende ochtend om klokslag tien uur schepen we uit in Oslo en een half uur later slingeren we door de bossen langs fjorden en meren van het Noorse platteland. In het begin is het vooral lieflijk, met vele glasheldere meren omringd door met naaldbomen begroeide heuvels, om iedere hoek is er een nieuw Bob Ross-plaatje te schieten. Maar naarmate we verder landinwaarts komen, wordt het steeds ruiger en indrukwekkender. Skiliften langs de weg verraden dat we door wintersportgebieden rijden en her en der zien we nog wat restanten ijs op bergtoppen liggen. Wanneer we diep in de binnenlanden van Noorwegen zijn doorgedrongen, probeert de GPS ons door de langste tunnel van Europa te leiden (25 km), dat we gelukkig weten te voorkomen, waardoor we alsnog met de ferry het Sognesfjorden, 's wereld langste fjord (210 km), oversteken.

Houten wrak van oude visserboot

Anemoon

Kompaskwal (*Chrysaora hysoscella*)

eerste meters het zicht niet best is, maar eenmaal onder de tien meter wordt het zicht aanmerkelijk beter. De begroeiing blijkt een stuk minder rijk dan we gewend zijn van Ierland of Bretagne, wat natuurlijk kan komen doordat we een stuk noordelijker zitten en redelijk diep in de fjord, waardoor het water minder hard ververs wordt dan in de open zee. Gelukkig zit de macrolens op de camera, we gaan op zoek naar kleine zeebeesten, terwijl we de vele kompaskwallen met hun enorme tentakels vol netelcellen ontwijken. We vinden wat koffieboontjes en vooral veel wrattige mosdierslakjes (*Limacia clavigera*). Aan het eind van de duik vinden we een kleurrijke overhangende rots, dat een mooie

doorzwem blijkt te zijn. Aan het plafond zit nog een grote zeedahlia, wat sponzen, kolonievormende zakpijpen en we vinden nog twee steenkoraaltjes. Het is een leuke duikstek als huisrif, waar volgens zeggen ook interessante nachtduiken te doen zijn.

Welheim

De volgende dag gaan we twee duiken maken. De eerste zal zijn op de *Welheim*: dit is een WOII vrachtschip dat vol met steenkool ligt. Het zonk vlakbij open zee in de Brufjord. Het wrak is circa 130 meter lang en ligt op zijn bakboordzijde. De voorsteven begint op zo'n vijftien meter en de achterkant loopt door tot circa zeventig meter diepte. Het wrak is nog grotendeels intact en er ligt zelfs

nog lading in. Op het dek staan grote kranen en zelfs nog wat kanonnen. Gelukkig is het zicht goed, waardoor we een prachtig overzicht hebben van het enorme wrak. Het blijkt een ideaal wrak voor zowel recreatieve duikers als technische duikers die graag dieper willen. Het leven op het wrak is ook uitbundiger dan wat we dieper in de fjord zagen: dodemansduim groeit er talrijk en juist de combinatie van dood staal met leven maakt het voor ons een interessant wrak. Op de weg terug naar het Eikefjord doen we de tweede duik langs een eiland waar mooie door erosie gevormde conussen in de rotswand zouden zijn. Helaas, voor iedereen is alles nog nieuw. We vinden ze niet, maar het maakt niet

uit. We genieten net zo hard van de prachtig begroeiende overhangen vol zakpijpen, zonnesterren, maar ook kompaskwallen, die ondanks dat het eigenlijk ongedierte is, toch wel erg mooi is.

Vliegtuigwrak

Het is alweer onze laatste dag bij HJ Diving. We zullen twee wrakduiken doen: een vliegtuigwrak en een houten vissersbootje waar de masten nog op zitten. Het is stralend weer als we richting het vliegtuigwrak gaan. Nadat Hendrik geankerd heeft, liggen we niet veel later in het water en zoeken we met zijn drieën in de breedte naar het wrak. Niet veel later vinden we het op zo'n twintig meter. In eerste instantie

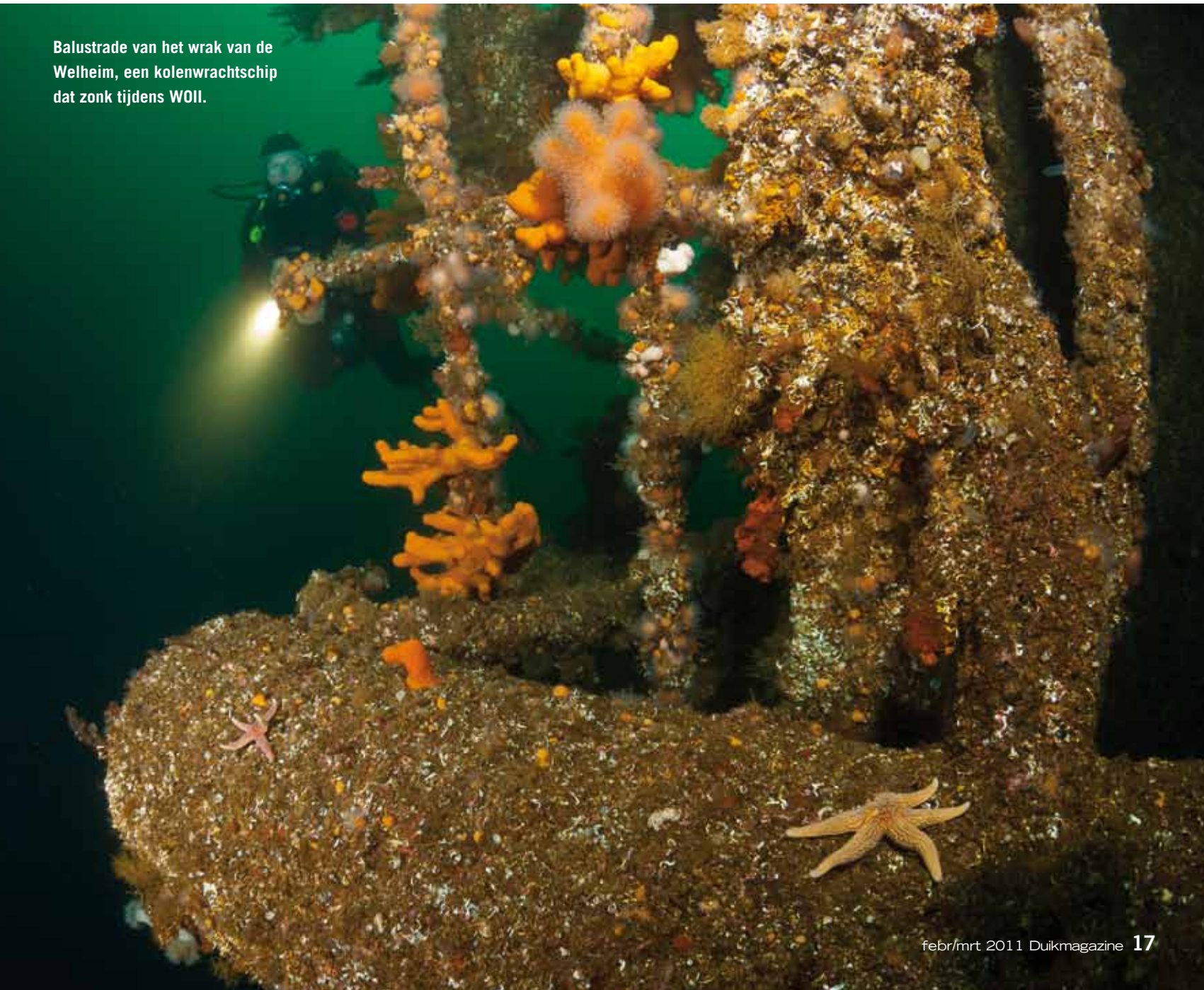
Eenmaal aan de overkant denken we nu wel het mooiste van de dag gezien te hebben, maar niets is minder waar: we rijden al gauw langs en onder de grootste gletsjer van het Noord-Europese continent: Jostedalsbreen. Deze reusachtige ijsklomp heeft aan verschillende kanten uitlopers in zee. Dit geeft een sprookjesachtig landschap, waarvan we dachten dat het alleen in een folder van Noorwegen voorkomt. Veel tijd om ervan te genieten hebben we niet, want we zijn van plan vandaag nog aan te komen op onze eerste duikbestemming: Nytingness-Eikefjord, dat ondanks dat het voor Noorse begrippen niet superklein is, toch niet op onze aardig gedetailleerde kaart staat. We zullen hier morgen gaan duiken met HJ Diving, een beginnend duikcentrum, dat wordt beheerd door een Nederlander, Hendrik Pomp. Dit jaar is zijn proefjaar; hij wil weten of de duikers die hij hier mee naartoe neemt, heil zien in de duikmogelijkheden rondom Eikefjord. Daarnaast wil hij nieuwe duikplekken uitproberen.

Kleine zeebeesten en kompaskwallen

's Ochtends maken we onze eerste duik in de fjord om de hoek van Eikefjord, het zogenaamde huisrif op twee minuten varen. Het valt op dat de

Wrattig mosdierslakje (*Limacia clavigera*)Fragment van Zeedahlia (*Urticina felina*)

Balustrade van het wrak van de Welheim, een kolenvrachtschip dat zonk tijdens WOII.

Duiken op *een vliegtuigwrak* is altijd bijzonder, omdat zo'n ding in de lucht of op het land hoort en *niet in water*

Praktische INFORMATIE

Reizen: Wij kozen voor een kleine camper. Om uitgerust in Noorwegen aan te komen, zijn we met de superde-luxe veer-/cruiseboot van Kiel naar Oslo gevaren van Colorline in plaats van 850 km autorijden. Informatie over deze en andere overtochten naar Noorwegen: www.colorline.no.

Duiken: Er zijn in Noorwegen verschillende duikcentra langs de hele kust, maar zonder je te oriënteren, zul je lang moeten zoeken. In West-Noorwegen doken wij met HJ Diving (www.hjdiving.nl). Het verdronken dorp Lygnstølvatnet bedoken wij op eigen gelegenheid. We vonden het met behulp van de routebeschrijving die te vinden is op www.digischool.nl.

Verblijf: Er zijn tal van mogelijkheden om in Noorwegen te overnachten, maar wat ons betreft is Noorwegen een perfect land om te kamperen. Officieel is wildkamperen toegestaan, maar helaas staat op de meeste mooie plaatsen een kampeerverbodsbord. Campings zijn er overal volop, maar wel aan de prijzige kant.

Eten en drinken: Eten is in Noorwegen niet veel duurder dan in Nederland en België. Alcoholische drank zijn wel fors duurder en mag maar beperkt meegenomen worden.

Valuta: In Noorwegen wordt betaald met de Noorse Kroon (NOK). Voor € 1,- krijg je ongeveer 8 Noorse kronen. Betaling met creditcard of pinnen is op de meeste plaatsen ook gewoon mogelijk.

Elektriciteit: De netspanning is 220 Volt en er is geen verloopstekker nodig.

Info: www.visitnorway.nl

zijn de vliegtuigcontouren er niet goed uit te halen, omdat de romp grotendeels weg is. Wat er nog ligt, is een motor met een stuk romp erachter en daar bovenop zitten de twee vleugels nog redelijk intact. De propeller is verloren gegaan, wellicht doordat het vliegtuig-

Te water in het Nordal, op zoek naar de restanten van de verdronken nederzetting Lygnstølvatnet.

wrak, nadat het neerstortte, lange tijd op het droge heeft gestaan en iedereen erbij kon. Een zware storm zorgde ervoor dat het restant terechtkwam op de plaats waar het nu ligt. Groot is het wrak niet, maar duiken op een vliegtuigwrak is toch altijd wel bijzonder, omdat zo'n ding in de lucht of op het land hoort en niet in het water. Bovendien is het een fotogeniek object.

Bruinvisvinnen

Na de duik houden we een picknick in een brandend hete zon op een van de kleine eilandjes die bedekt zijn onder een mooie laag mos in allerlei kleurschakeringen. Op ruim honderd meter afstand zien we bruinvisvinnen boven het water uitkomen en de paradijselijke beleving is compleet. De tweede duik doen we op een onbekende houten vissersboot die op zijn bakboordzijde tegen een eilandje ligt. Het wrakje ligt er misschien enkele tientallen jaren en is nog redelijk intact en herkenbaar als voormalig schip, maar door de geringe diepte (5-14 meter) zal het wrak naar onze inschatting geen tien jaar meer op de duikkaart staan als duikbestemming,

het een en ander rot aardig weg. Tijdens de duik zien we ergens middenin het schip nog een rubberlaars en een handschoen uit het slik steken. Hendrik duikt ook nog een bord op. Helaas is het zicht niet best, maar doordat de zon fel schijnt, hebben we toch nog een aardige hoeveelheid natuurlijk licht. Al met al een leuke duik waar we ons toch drie kwartier hebben vermaakt.

Met een goed gevoel kijken we terug op de duikbelevingen rondom Eikefjord. Het mooie wrakduiken en het gevoel pionier te zijn, maakt dit een gave duikbeleving.

Aardverschuiving

Aan het eind van de dag vertrekken we richting het noorden. Onderweg zullen we een tussenstop maken bij een zoetwatermeer waarin een verdronken dorp ligt. En alweer verrast het landschap ons met zijn schoonheid. De GPS leidt ons via een schitterende route langs prachtige meren, fjorden en bergen die maar niet gaan vervelen en nog altijd schijnt de zon overdadig. Wanneer de schemer valt, arriveren we in het Nordal, waar we de nacht doorbrengen

Een houten hek staat na meer dan honderd jaar nog altijd overeind.

Muurtjes van knechtenhuisjes in Lygnstølvatnet.

en waar ook het verdrinken dorp ligt. We worden 's ochtends vroeg wakker door felle zonnestralen die in onze gezichten schijnen en nu het licht is, wordt de ware schoonheid van het Nordal ons pas duidelijk. Lygnstølvatnet ligt tussen twee enorme steile bergen, waarop op sommige plaatsen nog wat ijs en sneeuwresten liggen. Het is gelukkig al een paar dagen rustig, droog weer geweest, waardoor het zicht in het meer redelijk goed is, alhoewel het naar verluidt stukken beter kan.

Ergens in 1908 was er een aardverschuiving, waardoor er een dam is gevormd over het riviertje dat langs Lygnstølvatnet in het Nordal ligt. Deze dam veroorzaakte een stijging van het waterniveau in het riviertje, waardoor een natuurlijk stuwmeer ontstond. De

Juist de
combinatie van
dood **staal**
met **leven**
maakt *de*
Welheim voor
ons een
interessant
wrak

nederzetting boven de dam, bestaande uit een boerderij met wat kleine knechtenhuisjes, kwam langzaam maar zeker onder water te staan, alsook de doorgangsweg. Gelukkig ging dit alles niet in een moordend tempo en zijn er nooit gewonden of doden gevallen. Wel ontstond er toentertijd een mooi bergmeer met daarin de overblijfselen van de nederzetting Lygnstølvatnet waar wij nu op gaan duiken!

Erfafscheiding

Wanneer we te water gaan en onze hoofden onder water steken, stuiten we direct op een muurtje dat ooit een erfafscheiding was en waar nog oude bomen naast staan. Her en der vluchten wat kleine forellen van ons weg. We vervolgen onze weg langs het muurtje tot we bij de oude hoofdweg uitkomen die nog duidelijk als zodanig herkenbaar is: 102 jaar water heeft duidelijk geen sterke eroderende werking gehad. We besluiten linksaf te gaan, omdat we boven water al hadden gezien dat daar de restanten van wat oude huisjes staan. Na ongeveer vijf minuten komen we bij wat vroeger de toegangspoort moet zijn geweest en wanneer we daarachter naar links gaan, komen we bij de restanten van de oude huisjes. Diep is het er niet, maximaal twee meter, maar dat maakt het alleen maar gemakkelijker om te fotograferen, temeer omdat het zicht het best is in de eerste paar meter water. Nadat we uitgekeken zijn op de huisjes, besluiten we het midden van het meer op te zoeken waar het wat dieper is. Veel is er niet te zien, behalve algen en af en toe kleine forel. We zwemmen wat verder door en komen een soort boomgaard tegen die op een grotere diepte al snel wat sinister overkomt. Na bijna een uur in het water gelegen te hebben, zijn we aardig afgekoeld en hebben we voldoende overblijfselen gezien en verlaten we het water om te genieten van een heerlijke bak hete koffie in de nog altijd schijnende zon... ☐

In het volgende nummer van DuikMagazine deel II, midden Noorwegen